

osjetilnost, kao fizičko-mentalne kategorije transnacionalnih iskustava, naracija i sjećanja, prožimaju sve predstavljene priče: *miris* zavičaja, *okus* domaće hrane, *okus* majčine kuhinje, fizička iscrpljenost u transnacionalnim putovanju i dr. Neizostavno metodološko, teorijsko pa i epistemološko uporište upravo stoga, čini se, istraživanja transmigracijskih procesa mogu imati u subdisciplinarnom području antropologije osjetila (*anthropology of senses*).

Provedba empirijski utemeljenih istraživanja i studentska priprema izlaganja, mentorski rad voditeljice kolegija i predstavljanje rezultata istraživanja u okviru jednog tematskog simpozija, te, na posljetku, izrečena mogućnost objavljivanja ovih radova u tematskom bloku nekog od narednih brojeva *Studie Ethnologice Croaticae*, ukupno predstavljaju izniman rezultat u provedbi jednoga kolegija u okviru poslijediplomskoga studija te uvelike premašuju (programom studija zadane) studentske i nastavničke obveze.

Tihana Rubić

MUZEJ KVARTA

Radioničko-izložbena djelatnost

Udruga mladih muzeologa Kontraakcija , Zagreb 2009.

Udruga mladih muzeologa Kontraakcija neprofitna je kulturno-društvena organizacija koja je nastala prije nešto više od godinu dana u prvome redu kao praktična potreba i dio realizacije projekta "Muzej kvarta". *Kontraakcija* pretežno okuplja studente i mlade znanstvenike koji se bave različitim granama poput umjetnosti, arhitekture, urbanizma, arheologije i sociologije, prezentirajući ih uz pomoć suvremene muzeološke teorije i prakse. Svoje puno ime udruga temelji na ideji afirmacije muzeološke struke i muzeja pomoću suvremenih teorija kao društveno relevantnog subjekta u službi razvoja. Sam naziv udruge potječe iz osnovne karakteristike suvremenog muzeja da funkcionira kao svojevrsno ogledalo društvenog okruženja te je prema tome manje institucija, a više akcija i istodobno *kontraakcija*, kako to objašnjava prof. dr. sc. Tomislav Šola (*Eseji o muzejima... 2003*). Muzeologija se, povijesno gledano, razvila od praktičnih uputa kako skupljati, čuvati, proučavati i izlagati predmete, a s vremenom je došla i do pitanja značenja i smisla, interpretacije i koncepcije. Danas je muzeologija nadišla okvire institucija, materijalne kulture i znanstvenosti pa Tomislav Šola predlaže promjenu naziva muzeologije u *heritologiju* ili *mnemozofiju* jer je došlo do

vrijednosnog pomaka u teorijskom pristupu. Heritologiju definira kao cjelinu općih principa, postavki i teorema upotrijebljenih za objašnjenje fenomena baštine, institucija baštine, njihove prakse i poslanja, te uloge baštine u suvremenom društvu. Također ističe kako je cilj heritologije uporaba baštine u kontinuiranju identiteta i kako heritologija tumači baštinu kao neophodnu mudrost potrebnu za vrstan razvoj suvremenog društva. Upravo su uloga baštine u suvremenom društvu i njezin utjecaj na održivi razvoj, te razvijanje svijesti u ljudi da je važno očuvati baštinu za budućnost i gledati muzej kao način kojim možemo mijenjati sredinu u kojoj živimo su glavna polazišta udruge *Kontraakcija* u inicijativama koje pokreće, a jedna od njih je i “Muzej kvarta”.

Projekt “Muzej kvarta” nastao je kao izravna posljedica potrebe za istraživanjem i razumijevanjem identiteta lokalnih zajednica unutar društveno-urbanističke specifičnosti novozagrebačkih kvartova (naselja). Golema urbana struktura Novog Zagreba trebala je udomiti oko 250 000 ljudi različitih društveno-kulturnih pozadina. Sraz snažno urbaniziranog prostornog konteksta i doseljenika proizašlih iz drukčijih kulturno-geografskih podneblja, nerijetko ruralnog karaktera, modelirao je hibridne lokalne zajednice, a prostorne vizure poput obrađenih vrtova, klupica, bočališta, koje odražavaju taj sraz, postaju simboli određene sredine, dio specifičnog novozagrebačkog identiteta.

Projekt “Muzej kvarta” je mobilan. Putuje od kvarta do kvarta te u svakom od njih pokušava ostvariti konkretne akcije ojačavanja specifičnog lokalnog identiteta. Unutar dva mjeseca svakomu kvartu se pristupa u tri faze:

1. **preliminarna faza**, koja uključuje različite pripremne radove poput istraživanja i upoznavanja s kvartom, te kontaktiranja s relevantnim subjektima (pojedincima, aktivistima, udrugama) koji su često presudni u ostvarivanju dobre komunikacije s ostalim stanarima;
2. **radionička faza**, koja se temelji na mjesec dana aktivne suradnje sa što različitim pripadnicima pojedine urbane cjeline radi što boljeg upoznavanja prošlosti, i sadašnjosti života kvarta. Ova faza nerijetko uključuje i kontaktiranje sa strukom koja se na bilo koji način zanima za ovo polje djelovanja te koja bi mogla svojim idejama pomoći stanarima u poboljšavanju njihove svakodnevice. U sam proces komunikacije sa stanovništvom i oblikovanja specifične slike o kvartu uključujemo i različite društveno-angažirane umjetnike. Oni intervencijama (tj. projektima) oplemenjuju dijelove kvarta i modeliraju svoj izričaj prema specifičnoj vizualnosti i problematici svake pojedine zajednice.

- 3. faza prezentacije**, kada s pomoću multimedijalne i interdisciplinarne izložbe predstavlja rezultat istraživanja i radionica u prvome redu lokalnom stanovništvu, ali i gostima. Osim spomenutih angažiranih umjetničkih radova na izložbi se želi predstaviti različite (kulturne, arheološko-heritološke, društvene) akcije zasnovane na suvremenim poimanjima baštine. Svaki pojedini kvart se može upoznati putem tzv. *Rute kvarta* s osnovnim punktovima i audiovodičem dostupnim na internetskoj stranici *Kontraakcije*. Punktovi predstavljaju raznolike točke identiteta i specifičnosti izrasle iz istraživačkog i spoznajnog rada u kvartu. Upravo *Ruta kvarta* pretvara kvart u slobodan, spoznajni prostor. Prostor muzeja bez zgrade i radnog vremena.

Nakon izložbe, ovisno o mogućnostima, nastoji se realizirati većina izloženih projekata. Aktivnom ulogom stanovnika u samom osmišljavanju projekata i u provedbi želi se postići povezanost pojedinom intervencijom te time osigurati što bolje razumijevanje i tretiranje svakog umjetničkog djela. Također, iako se projektom "putuje" kvartovima nastoje se ne kidati veze sa sudionicima prijašnjih radionica, već za sobom želimo ostaviti aktivnu mrežu sudionika. Umrežavanjem bi se nastavile razvijati zajednice na društveno-kulturnoj razini, međusobno se dopunjavali i usmjeravali s obzirom na specifične potrebe pojedinog kvarta.

"Muzej kvarta" iza sebe broji dvije uspješne izložbe (*Muzej Kvarta Središće*, 14. - 28. veljače 2009. i *Muzej kvarta Travno*, 2. - 13. srpnja 2009.) te priprema realizaciju umjetničkih radova i otvaranje svoje prve virtualne izložbe u Travnom. Po završetku projekta, nakon što se obrade sve novozagrebačke urbane jedinice, "Muzej kvarta Novi Zagreb" predstaviti će svoje spoznaje i rezultate sveobuhvatnom izložbom u Muzeju suvremene umjetnosti.

Suočavajući se s urbanističkim kaosom i profilerskim građevinarstvom koje oblikuje lice Zagreba u posljednjih petnaestak godina, danas je sveprisutna revalorizacija nekad odbacivanog modernističkog principa. Pokušaji da se unutar tridesetak godina izgradnje Novog Zagreba svaki sljedeći kvart uzdigne svojom sveobuhvatnom promišljenošću iznad onog prethodnog danas je potpuno zaboravljen princip urbanističkog i socijalnog planiranja. Preuzimajući upravo to kao jedan od mogućih temelja specifičnog novozagrebačkog identiteta, projekt "Muzej kvarta" nastoji potaknuti stanovnike Novog Zagreba na aktivnu participaciju u životu svoje zajednice, povećanje društveno-kulturne svijesti i spoznaju o vlastitoj vrijednosti unutar šire slike grada.

Marijeta Karlović i Vladimir Tatomir